

Република Македонија
НАРОДЕН ПРАВОБРАНИТЕЛ
Republika e Maqedonisë
AVOKATI I POPULLIT
O M B U D S M A N
Republic of Macedonia

Народниот правобранител - Национален превентивен механизам (НПМ) на 27 април 2017 година спроведе *редовна ненајавена посета* на Казнено поправна установа-Затвор Скопје (притворски дел), во рамки на мандатот и надлежностите кои произлегуваат од Факултативниот протокол кон Конвенцијата против тортура и друг вид на сурово, нечовечко или понижувачко постапување или казнување и Законот за народниот правобранител.

Посетата беше реализирана во соработка со надворешни соработници - претставници од Здружението на психијатри на РМ и Здружението по судска медицина при Македонско лекарско друштво, врз основа на претходно склучени Меморандуми за соработка. Исто така, за време на посетата Тимот на НПМ беше придружуван од членови на Поткомитетот за превенција од тортура на Обединетите нации.

Во Затворот Скопје, Притворското одделение располага со капацитет од 310 притворени лица, а во моментот на посетата беа сместени 182 притворени лица, од кои најголемиот број беа лица од машки пол, а само 2 лица од женски пол и 1 малолетник. НПМ Тимот изврши увид во најголем број од деловите (крилата) на Притворското одделение во Затвор Скопје, со цел да се утврдат материјални услови во кои се сместени притворските лица. Воедно, беа спроведени колективни и индивидуални разговори со неколку притворени лица по случаен избор, со цел да се утврди дали на лицата им се почитуваат правата коишто им следуваат согласно Законот за кривичната постапка и Правилникот за куќниот ред за извршување на мерката притвор.

Во текот на посетата беше констатирано дека во иста просторија не се сместуваат притворени лица од различен пол и лица коишто се обвинети како соучесници во сторување на кривично дело. За секое притворено лице е обезбеден посебен кревет, но голем дел од душеците на креветите беа стари и дотраени, а некои беа искинати и нечисти. Постелнината, најголемиот број од притворениците си ја обезбедуваат самите и истата се пере еднаш неделно. На денот на посетата тимот на Националниот превентивен механизам забележа повеќе кревети кои беа опремени со нечиста-извалкана постелнина.

При посетата, Тимот на Националниот превентивен механизам во сите простории утврди висок степен на влага и мувла по ѕидовите, особено во делот околу прозорците. Фактот што прокапува и во просториите каде што прозорците беа

сменети со релативно нови, укажува дека поставувањето на овие прозорците не било извршено соодветно.

Националниот превентивен механизам констатира дека високото ниво на влажност во скоро сите посетени простории е сериозен проблем, којшто директно влијае врз влошување на здравствената состојба на притворените лица, а како последица на ваквата состојба некои од притворените ги наведоа постојаните главоболки и отежнатото дишење. Имено, во повеќето простории релативната влажност беше над горната граница од 60RH и се движеше околу 68-70RH.

Во ниту една од посетените простории во коишто се сместени притворените лица немаше функционален систем за повикување на службените лица, поради што и повикувањето, односно воспоставување на контакт помеѓу притворениците и службените лица се одвива преку тропање и викање по вратите. Сепак, често се случува службените лица од Секторот за обезбедување да не ги слушнат овие повикувања, особено ако се наоѓаат на спротивната страна од ходникот во којшто се наоѓа конкретната просторија. Ова претставува сериозен проблем во случаите кога е потребно итно да се интервенира од страна на службените лица.

Националниот превентивен механизам години наназад има констатирано дека во Затворот не постои посебна трпезарија каде што притворените лица би ја конзумирале храната на соодветен начин, туку тоа го прават во просториите во коишто се сместени.

Исто така, загрижува фактот дека материјалните услови во просторијата во којашто беше сместен малолетното лице се наоѓа во многу лоша состојба. Имено, просторијата беше опремена со два стари метални кревета, две метални ормарчиња и полускршена масичка, а сидовите беа целите со влага и мувла.

Согласно член 176 од Законот за кривичната постапка, „при издржувањето на притворот не смее да се навредува личноста и достоинството на обвинетиот“. Овој принцип е предвиден и во Стандардните минимални правила за постапување со затвореници кои предвидуваат дека треба да се применува без дискриминација врз основа на раса, боја на кожа, пол, јазик, религија, политичко или друго мислење, национално или социјално потекло, имот, раѓање или друг статус.

Од разговорите со притворените лица, Тимот на Националниот превентивен механизам доби информации дека често се случувало притворените лица да бидат навредувани на национална основа, а особено припадниците од ромска националност. За дел од службените лица беше истакнато и дека се однесуваат надмено, односно во комуникацијата со притворените лица се обраќаат на висок тон и со омаловажување. Сепак, ниту едно од притворените лица со коишто беше разговорно не се пожали дека било физички малтретирано.

Од извршените разговори Националниот превентивен механизам констатира дека личните претреси врз притворените лица ги вршат службени лица од ист пол, но

дека не секогаш за време на претресот се присутни по две службени лица. Дел од осудените лица истакнаа дека претресите им се вршат во „дежурната“ просторија каде што истите биле изложени на погледи и на другите службени лица, а особено загрижуваат информациите дека некои од службените лица за време на претресите се однесувале „грубо, дрско и понижувачки“. Во оваа смисла, Националниот превентивен механизам укажа дека претресите во ниту еден случај да не се вршат во простории во коишто лицата се изложени на погледи на трети лица и да се вршат со целосно почитување на човековото достоинството и приватноста на притвореното лице, во согласност со начелата на пропорционалност и неопходност.

Како резултат на реализираната посета Националниот превентивен механизам подготви извештај во кој ги констатираше состојбите и даде соодветни препораки упатени до Управата за извршување на санкциите и до директорот на Затворот, со цел да се елиминираат недостатоците и ризиците.